

Kesäkuun orkidea

Neofinetia falcata

(Thunb.) H.H.Hu

Alkuperä

Neofinetia falcata löydettiin Etelä-Japanista jo 1700-luvulla, ja sen kuvasi tieteelle ruotsalainen lääkäri ja kasvitieteilijä Carl Thunberg vuonna 1784. Laji on sen jälkeen löydetty myös Koreasta ja Kiinasta. Se kasvaa tavallisesti päällyskasvina talveksi lehtensä pudottavien pensaiden oksistoissa ja joskus myös kallioilla ja kivillä. Tyypillinen kasvuasento oksalla on hieman kallistunut, jolloin lehdille ja juurille satanut vesi valuu helposti pois.

Jo varhaisista ajoista lähtien laji on ollut Japanissa kulttikasvi. Muun muassa samurait harrastivat tämän vihreäksi jalokiveksi nimeämänsä orkidean kasvattamista ja kuljettivat sitä mukanaan arvometalleista valmistetussa häkissä. (ks. Orkidealehti 2/2007).

Kuvaus

Kasvutavaltaan *Neofinetia falcata* on varsisjatkoineen, pieni ja siro. Jäykät, kaarevat ja teräväkärkiset lehdet ovat vain noin kymmensenttiset, poikkileikkaukseltaan

v:n muotoiset ja hyvin kapeat. Muutamansentin pituinen kukintovarsi lähtee yleensä ylhäältäpäin laskettuna kolmannen lehden juuresta. Kukintovarsia voi olla useita samanaikaisesti. Yhteen varteen tulee 3–7 valkoista kukkaa, joiden leveys on lähes kolme senttiä. Selänpuoleinen sepäli ja petalit kaartuvat ylöspäin ja sivunpuoleiset sepälit alas- ja taaksepäin. Huuli on kolmijakoinen ja taipuu alaspäin. Kukan kokoon nähden pitkä, 4–5-senttinen kannus kaareutuu kauniisti. Kukat tuoksuvat varsinkin yöaikaan. Kukinta-aika on kevät tai alkukesä.

Lajista on olemassa monia erilaisia luonnonvariaatioita, ja myös viljelyssä on monia muotoja. Kukkien väri voi olla muukin kuin valkoinen, esimerkiksi vaaleanpunertava, ja lehdissä voi olla valkoisia raitoja. Erikoisista klooneista maksetaan orkideamarkkinoilla huikeita summia.

Kasvatus

Kirjallisuuden mukaan *Neofinetialle* on tärkeää järjestää sekä vuoden- että vuorokauden aikoihin perustuva lämpötilojen vaihtelu: kesäpäivisin lämpöä saa olla 26–31 °C ja öisin 19–23 °C, jotta saavutetaan vähintään 7 °C:n lämpötilaero. Talven lepokauden ajaksi suositellaan huomattavasti viileämpää, ja silloin yölämpö saa laskea jopa lähelle nollaa. Kasvattajat ovat kuitenkin todenneet, että laji on melko sopeutuvainen lämpötilojen suhteen.

Lajin luonnonympäristössä sataa kasvukaudella paljon. Talvella on kuivempaa, mutta ilman kosteus pysyy aina melko runsaana. Kastelussa ja lannoituksessa voi pitää nyrkkisääntönä, että kasvi pidetään sitä kosteampana mitä lämpimämpää on. Täysin kuivaksi juuria ei kuitenkaan pidä päästää. Kasteluun parasta on sadevesi. Charles ja Margaret Baker suosittelevat nettisivullaan (www.orchidculture.com) lannoittamaan kasvukaudella kerran viikossa tasapainotetulla lannoitteella ja vaihtamaan sen syksyä kohden vähemmän tyypeä sisältäväksi. Aika ajoin kasvualusta on huuhdeltava ylimääräisistä lannoitejäämistä. Kasvukauden aikana *Neofinetia* tarvitsee kohtalaisesti valoa, mutta on suojattava polttavalta auringolta. Lepokautena on meidän olosuhteissamme tarpeen kirkas lisävalo.

Hankin *Neofinetia falcatan* vuoden 2006 EOC-konferenssin matkatuliaisena. Se oli yksiversoinen ja istutettu epäorgaaniselle ilmavalle kuitulevyllä pienen samaltukon kera. Kodikseen se sai silloisen, hieman huonosti toimivan kasvikaappini, jossa vuorokautista lämmönvaihtelua ei juuri ollut, vuodenajoista puhumattakaan. Kasviin tuli kuitenkin pian uusi verso ja se kukki kesällä 2007.

Myöhemmin sijoitin sen riippumaan vesialtaan päälle ikkunalaudalle, jossa jouduin suihkuttelemaan sitä lähes päivittäin. Toissa vuonna kyllästyin suihkutteluun ja istutin kasvin pieneen reiälliseen saviruukkuun, jossa kasvualustana on isoja kaarnapaloja, ripaus perliittiä ja hiilenpaloja. Ruukun asetin ritilälle vesialtaan päälle, ja altaan alle sijoitin lämpölevyn, joka on päällä päivisin. Istutus ruukkuun oli piristysruiske: kasvi pysyi nyt paremmin kosteana, ruukkuun ryöpsähti pian paljon uusia juuria, ja kolmas versokin ilmestyi. Seuraavana toukokuuna pääsin ihaillemaan jälleen siroa kukintoa. Viisi valkoista, tuoksuvaa kukkaa tähditti viikkojen ajan orkideaerkeriäni.

Kokemukseni mukaan *Neofinetia falcata* on hyvin hidaskasvuinen, mutta sitkeä orkidea, jota voi kasvattaa ikkunalaudalla, jos kosteusolot ja hieman lämpötilaeroja voidaan järjestää. Se nauttii kasvikaappia ilmavammasta ympäristöstä ja hyvästä tuuletuksesta. *Neofinetiani* on kasvattanut joka toinen vuosi yhden uuden verson, samalla kun vanhat versot ovat kasvattaneet uusia lehtiä. Joka toisen vuoden se on palkinnut kukkimalla. Tänä vuonna näyttää olevan uuden verson vuoro.

Teksti Tuula Hulkkonen

Kuva Matti Hulkkonen

LÄHTEET

- Pärnänen, Pekka 2007: *Neofinetia falcata* – samuraiden orkidea, Orkidealehti 2/2007.
- www.orchidculture.com/COD/FREE/index.html (luettu 6.3.2010).